

IOANNIS STEPHANI
DVRANTI
SECRETIORIS REGII
CONSISTORII CONSILIARII
AMPLISSIMO SENATVS TOLOSANI
PRIMI PRAESIDIS
DE RITIBVS ECCLESIAE
CATHOLICAE
LIBRI TRES.

CVM PRIVILEGIIS.

ROMÆ

Ex Typographia VATICANA:

M. D. XCI.

Alto Diego del Colmenar fecit.

IOHANNIS STEPHANI

D V R A N T I

IGREGORIVS EPISCOPVS

SERVVS SERVORVM DEI

Ad futuram rei memoriam.

M sicut accepimus, dilectus filius Dominicus Bassa Venetus nostra Typographia Vaticane profectus, ad omnipotentis Dei gloriam, & laudem, ac populi Christiani edificationem quoddam ubi unum opus legitur a Stephano Duranti de viribus Ecclesie Cardinalis inscriptum, nondum licetis impressum, iamq. a dilecto filio Augustino sacri Palatii visum, & approbatum imprimere, & typis excudere seu imprimi, & edendi facere intendat, iamq. ad hunc finem multos sumptus, & expensas fecerit, verum dubitet, ne opus ipsam ad eius imitationem imprimatur, in grave eiusdem Damiani damnum, & prauidicium. Nos igitur dilecti Domini, i indemnitate, ac simul publica utilitate, & communitate in praemissis oportuit consulere, ipsiq. Dominicum specialibus favoribus, & gratijs protegi volentes, eiusdem Damiani supplicationibus ut hac parte inclinatis, omnibus, & singulis verisq. sexus Christianis, praesertim librorum impressoribus, ac bibbopulis, quocumque nomine nuncupatis, tam in Alma Urbe, & illius agris, quam in nostris Italiae Ecclesiasticis, & S. R. E. mediata, vel immediata subiecto sub indignationis nostrae, ac aequae quoniam tenorum ducatorum auri de Camera, pro una Camera Apostolica, & pro alia dicti Damiani, pro alia accusatori, pro ratiq. vera quarum illorum partibus locuti exequenti, necnon amissioni Typorum, librorum, & operum suam Dominico, & sui infra scripti in remissibiliter applicanda poenis totisq. iuris factis, etiam absque declaratione eiusdem Iudicis incurrendis, quoties concurrerint fuerit delictus inhihens, & interdicimus, ne per decem annos a primena dicti operis impressione computandas operi ipsius, in toto vel parte, & tam latino, quam quocumque alio idioma, & tam sub eodem quam sub quocumque alio titulo, nec etiam cum quibusvis additionibus, summarijs, glossis, vel interpretationibus, neque etiam sub cuiusvis alijs que alterius generis adiunctis, vel ad eandem materiam accedentibus, vel illam repetentibus, aut ei simili, ne etiam ad instantiam cuiusvis alterius persona, cuiusvisque dignitatis, Ratus, gradus, ordinis, praeminentiae, & conditio fuerit, quomodo quocumque colore, vel ingenio imprimere, & typis excudere, seu imprimi, & edendi facere, aut etiam ab alijs impressum, vel in locum editum vendere, aut vendere, seu alias quomodolibet propinare, tenere, vel habere, aut cuiquam etiam mittere, donec, precavis, vel alio quodvis titulo concedere, seu exemplum inde sumere, per se vel alium, seu alios audeant, vel praesumant: nisi ad hoc ipsius Domini, ac heredum, & successorum suorum, vel eius, & causam ab eis pro tempore habentium expressus accesserit assensus, de quo per certam eorum, vel eorum manu propria subscriptam constare debeat. Et nihilominus vniuersis, & singulis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis eorum Vicariis, & officialibus, nec non quibuscumque alijs locorum ordinarijs, & reliquis in dignitate Ecclesiastica constitutis, etiam quocumque dignitate, & auctoritate fungentibus harum serie, & virtute sanctae obedientiae praecipienda constituit, etiam quocumque dignitate, & auctoritate fungentibus harum serie, & virtute sanctae obedientiae praecipienda mandamus, ut quous pro parte dicti Domini fuerint requisiti, vel eorum aliqui fuerint requisiti eidem Damiano, & suis praedictis, in praemissis efficaciter defensionis praesidio assistant, eaq. obseruari mandent, & faciant, ac contra inobedientes, & rebelles, per praedictas, & alias eius benedictas sententias, censuras, & poenas, etiam illas scilicet aggregandas, appellatione remota procedant, & exequantur. Inuocans etiam ad hoc si opus fuerit auxilium praedicti sacri Palatii. Non obstantibus praemissis, ac apostolicis, & in vniuersalibus, Praeualibus, & synodalibus Concilijs, sedibus, specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus necnon quibusvis statutis, consuetudinibus etiam iuramentis, confirmatione Apostolica, vel quocumque firmitate alia roboratis, priuilegijs quoque, indultis, & licentis Apostolicis quibusvis superioribus, & personis in praeteritis, vel in specie, sub quibuscumque tenoribus, & formis, etiam Motu simili, ac alias in contrarium forsitan quomodolibet concessis. Vmbus omnibus etiam si de illis specialis, specifica, & ad verbum expressa mentio habenda esset, eorum tenores pro sufficienter expressis habentes, hac vice denunciat specialiter, & expresse derogamus. Ceterisq. contrarijs quibuscumque. Dat. Romae in Monte Quirinali sub Annulo Piscatoris die xv. Maij M. D. LXXXI. Pont. Nostri Anno Primo.

M. Vestrius Barbanius.

M. Antonius a Valle.

R O M A E

Ex Typographia Vaticana.

M. D. LXXXI.

GREGORIO XIII.

PONT. MAX.

IO. ANG. PAPIVS.

IOHANNES Stephanus Durantus, BEATISSIME GREGORI, quem Gallia, nostra ætate, Catonem alterum, sed Christianum, Senatus autem Tholosanus, iustitiæ, & æquitatis integerrimum antistitem habuit, ita iustus apud omnes, & bonus est habitus, vt natura, non disciplina consultus videretur. Is, cum multa, ac præclara prudentiæ, & pietatis documenta præstitit: tum vero maximam cum omni posteritate gratiam iniit, tribus de ritibus Ecclesiasticis compositis libris, humanarum, diuinarumque rerum scientia refertissimis. Quos ille summa vi ingenij, miro artificio, miraque orationis munditia, & elegantia, iucundissima rerum copia, ac varietate munitos, cum esset, amicorum precibus adductus, in lucem diuulgaturus, Romanis primum typis, eos excudi, summoque Pontifici consecratos esse statuit: vt quæ vir sapientissimus, magno labore, multisque vigilijs ad communem Reipub. Christianæ utilitatem, e confertissimis Sanctorum Patrum, atque historiæ siluis collegisset, ea in hoc orbis terræ sanctissimo theatro probata, augustiora, Pontificis Maximi nomine insignita, publicum acciperent. Id enim putabat iuris esse, qui ceteris ius dicebat, vt quam ex agro Domini messem fecisset, eam ipsius Dei in terris Vicario debitam offerret. Verum tam sanctum, piumque viri propositum, qui deinde sequuti sunt casus, misere prope subuerterunt. Ille enim,

Duranti effigies veri decus exprimit oris.
Abdita doctrinae munera promit opus.

IOANNIS STEPHANI
 DURANTI
 DE RITIBVS ECCLESIAE
 CATHOLICAE
 LIBER PRIMVS.

DE VARIIS AEDIVM SACRARVM
 NOMINIBVS

CAPVT PRIMVM.

- 1 Aedium sacrarum nomina octo explicantur.
- 2 Ecclesia quandoque pro aede sacra ponitur.
- 3 Κυριακή quid sit.
- 4 Dominicum siue κυριακή male a quibusdam ab Aede sacra secernitur.
- 5 Dominicum nonnumquam pro Missa sumitur.
- 6 Tempia unde dicta: & varia huius nominis acceptio.
- 7 Templum & Ecclesia veteribus idem sunt.
- 8 Templi & sacerdotis nomina cur apud antiquos Christianos non valde in vsu.
- 9 Basilica quid & unde dicta.
- 10 Domus DEI non raro Ecclesiam significat.
- 11 Martyrium Graecis est quod Latinis confessio: et utrumque pro Ecclesia sumitur.
- 12 Confessores qui nam proprie dicantur.
- 13 Oratorium.
- 14 Tabernaculum.
- 15 Ecclesia portatilis.

AEDIVM sacrarum varia extant nomina. Primum aedes sacra Ecclesia nuncupatur. Εκκλησία Graece concionem significat: quod ex varijs locis Demosth. Thucid. Aristot. Isocrat. & Aristoph. colligere licet. Actuum quoque 19. Erat enim Ecclesia confusa, hoc est concio: Et postea: Si quid autem alterius rei quaeritis, in legitima Ecclesia poterit absolui, hoc est in concione, quae non tumultu, sed legitimo more indicta sit. Concio vero apud Athenienses erat conuentus ciuium, non quidem paucorum, sed vniuersorum. Itaque Ecclesiae vox, auctore Cyrillo catech. 18. ἐκκλησίαιος omnium in vnum conuocationem denotat: quod pluribus docui ad Rubricam de sacrosancta Ecclesia. Ceterum hoc loco Ecclesia pro Aede sacra, in quam fideles conueniunt ad orandum, audiendum Dei Verbum, & percipienda diuina mysteria vsurpatur: quod nouum non est, etsi perperam Valla haereat. Ammianus Marcellinus lib. 28. Obseruata custodum absentia, qui festo die Christiani ritus in Ecclesijs pernoctabant. Tertullianus libro de idololatria c. 7. Ingemens fidei zelus perorabit Christianum ab idolis in Ecclesiam venire. Hoc ipsum innumeris Clement. Tertull. Augustini, Hieronymi, et aliorum patrum testimonij confirmari posset. Inde corporalis Ecclesia dicitur in canone: Si quis obiecerit 1. q. 3. Concio quoque non solum populi conuentum, sed et locum, vbi conuentus fiebat, significat. Agellius lib. 18.

I N D E X.

- Vino aquam permisceri in calice an sit de necessitate sacramenti. *ibid.* nu. 6.
 de Vino puro Armenorum hæresis. *ibid.* nu. 4.
 Virginitas locus a mulieribus separatus in templis, 45. num. 4.
 Viri a feminis in ecclesijs segregandi, 44. nu. 1.
 Virtutes cælorum quæ sint. 192. num. 26.
 Virtutes cælestes quas habeant proprietates, & officia. 189. nu. 14.
 Virtutes eorum nonnulli in tertio angelorû ordine collocent. *ibid.*
 Vnctio baptizati in vertice capitis antiqua in ecclesia. 56. nu. 38.
 Vnctio duplex in baptismo, & de vtraque. 54. n. 33.
 Vnctio extrema gratiam confert. 65. nu. 20.
 Vnctio diuersa a sacramento extrema vnctionis reperitur ad recuperandam sanitatem adhibita. 66. num. 21.
 Vnctio infirmorum ex oleo ab episcopo consecrato, sacramentum esse asseritur a Christo institutum, 65. num. 20.
 Vnctio extrema cur sacramentum exeuntium nuncupetur. 67. nu. 23.
 Vnctionis extrema ritus. 69. nu. 29.
 Vnctionis extrema ministri quanta pollere debeant diligentia. 67. nu. 23.
 Vnctionis in capite baptizati in baptismo & vnctionis in fronte in confirmatione discrimen. 53. n. 38.
 Vnctionis extrema minister quis sit. 67. nu. 23.
 Vnctionis extrema sacramentum quantum conferat infirmis in supremo agone. 69. nu. 27.
 Vnctionis sacramento venialia dimitti dumtaxat, falsa opinio est. 68. nu. 25.
 Vnctionis extrema duplex effectus & de vtroque copiose. 68. nu. 25.
 Vnctionis extrema sacramentum an possit iterari, 69. num. 28.
 Vnctionis extrema sacramentum quibus conferi debeat. 67. nu. 23.
- Vnctionem extremam penitentia, & Eucharistia sacramenta regulariter præcedunt. 68. nu. 24.
 Vnctionem extremam ab Innocentio Primo institutam asserentium error exploditur. 65. nu. 20.
 Vnctionem extremam sacramentum esse hæretici negant, & quibus argumentis. 66. nu. 21.
 Vnctione extrema peccata remittuntur. 68. nu. 25.
 Vnctione extrema procliuitates ad peccandum remitti dumtaxat, falso quidam opinati. *ibidem.* num. 26.
 Vngendus quibus partibus sit ægrotus. 69. nu. 29.
 Voluntas Dei duplex, signi & beneplaciti, & de vtraque. 263. nu. 19.
 Voluntas diuina nobis per quinque signa innotescit. 263. num. 20.
 Voluntas signi est, quam in oratione Dominica fieri postulamus. *ibid.* 21.
 Voluntas Dei sit, cum obeditur eius præceptis. *ibid.* num. 22.
 Votorum nomine quid in canone Missæ intelligatur. 208. num. 13.
 Urbanus Papa a Petro vigesimus octauus Cæcilie domum consecrauit. 82. nu. 1.
 Vrius quid interpretetur, & eius mentio apud Patres. 192. num. 23.

X

X Ilon genus lini, unde xilina. 130. num. 10.

Z

Z Elotes quare Deus dicatur. 17. nu. 11.
 Zepherini Papæ de patenis vitreis statutum. 32. num. 2.
 Zepherini Papæ statutum. 25. nu. 2.
 Zona, qua se cingunt sacerdotes, quibus nominibus appelletur, & quid significet. 130. nu. 11.

F I N I S.

R E G I S T R V M.

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,
 Aa Bb Cc Dd Ee Ff a b.

Omnes sunt Terniones, præter *, Duernio, & b, Quaternio,

R O M A E

Ex Typographia VATICANA.

M. D. X C I.

Errata sic Corrige.

Pagina.	Linea.	Errata.	Corrige.
1.	16.	ponimemus	prominemus.
3.	49.	Chomates	Chomates
11.	47.	Nonus.	Nonus.
11.	51.	Imagne	Imaginam
16.	26.	& lapidem	nec lapidem.
17.	21.	effigie	effigie
17.	22.	Leone	Leone
18.	23.	Conoij	Conoij
21.	10.	liand	liand
26.	6.	Xarces.	Sardes.
29.	11.	fau.	fau.
31.	12.	parma	parma
32.	13.	Tang.	Tangam.
33.	14.	Bactus	Bactus
34.	15.	lucioim	lucioim
35.	16.	nomiam	nomiam
36.	17.	Songola	Gorgola.
38.	18.	Papaj.	Papa. IX.
39.	19.	cibocum	cibocum
39.	20.	Dacous.	dacous
41.	21.	Papahj.	Papam. IX.
41.	22.	Aleuioq	Aleuioim
43.	23.	Ope. Fugiferentis.	Orto Fugiferentis
43.	24.	obligatio	obligatio
50. in summatio.	1.	Tromentis	Tromentis.
70.	17.	impedientia	impedientia
71.	18.	cinerum	cinerum.
84.	41.	custodiata	custodiata.
85.	37. & 38.	Colla.	colla.
100.	47.	Sen.	Sen.
100.	48.	Alexandrum	Alexandrum.
104.	11.	turulus	turulus.
104.	12.	facillio	facillio.
107.	6.	predicatio	predicatio.
107.	7.	Ambrosij, Chrysofomi.	Ambrosius, Chrysofomus.
107.	8.	fau.	fau.
111.	25.	Bolio.	Bolio.
110.	37.	Bullus.	Bullus.
110.	38.	par.	par.
110.	39.	valeim	valeim.
110.	40.	Fichis	Fichis.
110.	41.	Addo	Addo.
111.	24.	dehuas.	dehuas.
111.	25.	libro.	libro.
111.	26.	adde post, Domini	adde post, Domini
111.	27.	Abelaten.	Abelaten.
117.	28.	Xarces Pagnius.	Sanctus Pagnius
117.	29.	adde post, Origeneho.	adde post, Origeneho.
117.	30.	obitima	obitima.
178.	26.	PC 118.	119.
191.	18.	PI 118.	119.
196.	4.		119.

Typographus Lectori.

SI præter hæc annotatos errores, alij parvi vitio irrepererunt, quod facile fuit, præsertim in nominibus scripturæ, qui varij, & non adeo vulgarij noti passim ab auctore citantur: eos tu, amice lector, pro tua eruditione emendabis potius, quam me negligentia reprehendas. Ego enim nec sumptui, nec labori parcens, quam potui, diligentiam adhibui, ut liber catholicis documentis omnino referretur, cuius argumentum in exponendis rationibus sacrorum ecclesiæ rituum præcipue versatur, ad communem Christianæ reipublicæ utilitatem, ex hac officina prodiret. Vale, & bene nobis in Christo precare.

es de Don Thomas Ferrario de Capia
 Can. de Segovia año de 1631

R O M A E

In Typographia VATICANA.

M. D. C. X. C. I.